

קונטרס זטבל במים

ליקוט דברי רבותינו נשיאנו
בעניני טבילה במקוה

*Teachings of our Rebbeim
about the Importance of
going to the Mikveh*

פתח דבר

בזה הננו מציגים לפני קהל אנ"ש והתמימים קונטרס "וטבל במים", והוא ליקוט קצר מתורת רבותינו נשיאינו אודות מעלת הטבילה במקוה, ובתור הקדמה סקירה קצרה בנידון חיוב טבילת עזרא.

*

כבר נודע בשערים אשר אחד מהמנהגים החשובים ביותר בעדת החסידים, הוא מנהג הטבילה במקוה לפני התפילה.

בלקוטי תורה לרבנו הזקן מבואר, שאחד הדברים הנחוצים בתור הכנה לתפילה הוא לטבול במקוה.

בעקבות זאת יש ריבוי של ביטויים ופתגמים בכתבי רבותינו הקדושים בדבר הנחיצות והמעלה של טבילה במקוה.

ברם דא עקא, שאין דעתו של כל אחד נתונה לעיין בכל המקורות, ולשאוב מהם את ידיעת והבנת המנהג וכן עידוד וחיזוק בקיום מנהג זה.

כדי למלא חסרון זה באנו בקונטרס שלפנינו, לתועלת התמימים ואנ"ש ואחב"י שליטי"א.

קונטרס זה נקבץ ונערך ע"י משה זלמן שי' קמינצקי.

ויה"ר אשר בזכות שמירת דבר נעלה זה שנזכה תיכף ומיד ממש, כלשון רבנו, "שיקיים בעגלא דידן... וזרקתי עליכם מים טהורים הבא לאחרי - ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו"

המוציאים לאור

יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תשע"ב

טבילת עזרא

- סקירה קצרה -

התקנה

"עשרה תקנות תיקן עזרא... ותיקן טבילה לבעלי קריין, דאורייתא הוא דכתיב 'ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ורחץ את בשרו במים', דאורייתא הוא לתרומה ולקדשים, אתא הוא תיקן אפילו לדברי תורה (שלא ישנה עד שיטבול - רש"י)"²

הרמב"ם מוסיף: "ובית דין שעמדו אחרי כן התקינו אף לתפילה שלא יתפלל בעל קרי בלבד עד שיטבול."³

ביטול התקנה

"תניא ר' יהודה בן בתירא היה אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה מעשה בתלמיד אחד שהיה מגמגם למעלה מרבי יהודה בן בתירא אמר ליה בני פתח פיך ויאירו דבריך שאין דברי תורה מקבלין טומאה שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה' מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה.. כי אתא זעירי אמר בטלוה לטבילותא..."⁴

וקיי"ל כר' יהודה בן בתירא, "אמר רב נחמן בר יצחק נהוג עלמא כהני תלת סבי... כרבי יהודה בן בתירא בד"ת"⁵.

וז"ל אדמוה"ז: "ולא פשטה תקנה זו ברוב ישראל ואח"כ בטלה אותה תקנה לגמרי משום ביטול תורה ומשום ביטול פריה ורביה והעמידו הדבר על הדין..."⁶

(1) ויקרא טו, טו

(2) גמ' ב"ק פב א, ב

(3) הל' תפילה ונש"כ פרק ד' הל' ד

(4) גמ' ברכות כב א'

(5) גמ' שם

(6) שוע"ר או"ח פח א'

מקשים הראשונים, האיך היה אפשר לריב"ב לבטל תקנת עזרא, הא אין בי"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו וא"כ גדול הימנה בחכמה ובמנין? ומבין התירוצים השונים, י"א שסבר ריב"ב שלא גזר עזרא על ד"ת,⁷ וי"א שהתנה עזרא שתקנה זאת יכולה היא להיבטל,⁸ וי"א שראו שלא היו הציבור יכולין לעמוד בה? וי"א (וכן הסכמות רוב הפוסקים) שלא פשטה זאת התקנה בכל ישראל.¹⁰

האם בטלוח גם לתפילה

נחלקו הראשונים, אם בטלו תקנה זו לגמרי¹¹ או דוקא לד"ת בטלוח.¹²

וז"ל הרי"ף: "איכא מאן דאמר האי דאמרי בטלוח לטבילותא בין לדברי תורה בין לתפילה ואיכא מ"ד הני מיילי לדברי תורה אבל לתפילה צריך טבילה ולא טבילה דוקא אלא רחיצה בט' קבין וכתב רבינו האי גאון וצ"ל כיון דגמרא ליכא בהא מילתא נקוט מנהג כל ישראל שכל בעלי קריין אע"פ שאין להם מים אין מתפללין עד שירחצו.¹³

ובתר"י על הרי"ף: "שאיין דברי תורה מקבלין טומאה - יש מפרשים דלא שנא ק"ש ולא שנא קריאה אחרת לכל מיילי אמרינן אין ד"ת מקבלין טומאה ואין זה נכון דבדודאי לא אמרו אלא בק"ש בלבד אבל בשאר דברי תורה אסור דהא אמרי' כי דבר ה' בזה וגו' זה הקורה ד"ת במבואות המטונפות."

ולהלכה, נקטינן כמ"ד דבטלוח לטבילותא בין לדברי תורה ובין לתפילה, וז"ל אדמוה"ז "..." והעמידו הדבר על הדין שאף בעל קרי מותר בדברי תורה ובקריאת שמע ובתפילה בלא טבילה ובלא רחיצה בט' קבין וכן פשט המנהג¹⁴

גדולי הראשונים

אף שלהלכה תקנת עזרא נתבטלה, הקפידו גדולי ישראל על הטבילה כתקנת עזרא וכהכנה לתפילה, והפליגו בגודל מעלתה.

וז"ל הרמב"ם: "מנהג פשוט בשנער ובספרד שאין בעל קרי מתפלל עד שרוחץ כל בשרו במים משום הכון לקראת אלהיך ישראל."¹⁵

(7) תוס' ב'ק פ"ב ב' ד"ה אתא איהו

(8) תוס' ורא"ש שם

(9) תר"י ברכות יג ב' ד"ה כי אתא זעירי

(10) תוס' ורא"ש שם ותר"י שם

(11) רמב"ם, בה"ג, רש"י, רא"ש, רשב"א ועוד

(12) ר"ת, ראב"ד, רוקח, האשכול, המנהיג, ראב"ה ועוד

(13) רי"ף ברכות יג ב'

(14) שוע"ר או"ח פח א'

(15) הלי' תפילה ונש"כ פרק ד' הלי' ו'

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 5

וכן מובא בתר"י: "וכ"כ ר"מ ז"ל בכל ראשי ישיבות שבבבל תמהו עליו למה היה מיקל כ"כ בענין טבילות בעל קרי והוא ז"ל השיב להם שמימיו לא בטל אותה אפי' שעה אחת אלא שלא היה יכול לכתוב בחיבורו כ"א היוצא מן הדין ע"פ ההלכה".¹⁶

וכ"כ התר"י: "...התפילה יותר מקובלת עם הטבילה לדברי הכל..."¹⁷

וכתב הרא"ש: "אל תתפלל בלא נקיות כפים ובלא טהרה כי תפלתך לא תהיה נשמעת".¹⁸

וכתב המאירי: "כלל גדול אמרו אין דברי תורה תורה מקבלין טומאה. מ"מ טבילה זו קדושה גדולה היא וכל המחמיר בה תבא עליו ברכה... ולא עוד אלא כמה פעמים אדם ניצל מעבירה בסיבתה"¹⁹

ובשו"ת מן השמים ס"ה "... ועבדתם את ה' אלהיכם הוי אומר זו תפלה, ואפשר טמא ומקריב קרבן. ואם תאמר שאר טומאות, אינו דומה טומאה מאונס לטומאה מדעת, אינו דומה טומאה הבאה ממקום אחר לטומאה היוצאה מגופו. ועזרא כשתיקן ברוח הקודש ראה ותיקן. ועל הירושלמי דע אלו היה עמהם בבית המדרש לא מצאו ידיהם, ועוד הרי חזר בו ואמר קודם תקנת עזרא נשנית משנה זאת, ודבר זה גורם אורך הגלות, כי אם היתה תפלת ישראל כתקונה כבר נתקבלה תפלתם זה ימים רבים, אך סבלות הגלות ותלמוד תורה ומעשים טובים הם העומדים לישראל".²⁰

(16) שם, וכן בתשובות ואגרות הרמב"ם

(17) שם

(18) ס' ארחות חיים, אות עא

(19) בית הבחירה ברכות כב א'

(20) להעיר מהמוזכר בכמה שיחות ומכתבים, מ"ש בתשובה הנ"ל ג' י"ט לחודש כסלו... יום בשורה".

ענין הטבילה בדא"ח

בלקו"ת פ' תבוא מבאר אדמוה"ז מ"ש התר"י "התפילה יותר מקובלת עם הטבילה לדברי הכל"¹... והנה קודם התפלה צריך כובד ראש² שהוא המרירות על שאין בחי' ישראל לי ראש מאיר בו בגילוי מחמת עונותי עברו ראשי³. וזהו בחי' כובד ראש והיינו שיבא לידי הכנעה והשפלות ופחיתות עצמו במוח בידיעה היטב וא"צ שיהיה בלב דוקא, ולא כמו שסוברים העולם שקודם התפלה יוכל להיות טמטום הלב כי א"א להיות בשחרית קודם התפלה כמשארז"ל אידלי יומא אידלי קצירא⁴ שהחסד מתעורר בבקר דאברהם. וג' דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה א' מקוה וכמו שמצינו במשנה ספ"ח דיומא מה מקוה מטהר. והנה הרי"ף פ"ג דברכות ותר"י כתבו בשם רב האי דלא בטלו טבילת בעל קרי אלא לד"ת אבל לתפלה צריך טבילה ואע"ג דאנן לא קיי"ל כן כמ"ש בש"ע⁵ מ"מ כתב תר"י שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה ויש לומר קצת טעם לזה מ"ש תפלה מתורה והוא ע"פ גירסת הירושלמי במשנה סוף מסכת סוטה הטהרה נטלה את הריח. וכן בגמרא דידן בסוטה (דמ"ט א') מורחינא ריחא דחנוניתא א"ל בני טהרה יש בך. הרי דבחינת ריח דוקא נמשך מענין הטהרה והוא משום כי ענין טומאה וטהרה הוא בחי' מקיפים ועל כן שייך הטהרה דוקא לענין הריח שהוא ג"כ בחינת מקיף כמ"ש בד"ה אלה מסעי בענין ירדן ירחו. והנה הקרבנות נקרא ריח ניחוח⁶. וכתב וירח ה' את ריח הניחוח⁷. ובזה יובן מארז"ל ל פרק הניזקין שנכנס לו יתוש בחוטמו⁸. והיינו מדה כנגד מדה לפי שהחריב בהמ"ק וביטל הקרבנות שהיו בחי' ריח ניחוח

(1) תר"י ברכות יג ב' ד"ה כי אתא זעירי

(2) ראה גמ' ברכות ל ב'

(3) תהילים לח ה'

(4) גמ' ב"ב טז ב'

(5) או"ח ס' פח

(6) במדבר כח ב'

(7) בראשית ח כא

(8) גמ' גיטין נו ב'

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 7

להקב"ה וכתוב ותהלתי אחטם לך⁹ ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין אריתי מורי. והנה התפלה היא במקום קרבנות¹⁰ והיא ג"כ בחי' ריח ניחוחי ולכן אמרו לבעל החוטם אני מתפלל כמ"ש בזח"ג (נשא ק"ל ע"ב). וכיון שכן לכן צריך לזה טהרה כנ"ל שהטהרה שייך לבחינת ריח. וריחא דחנוניא זהו כענין לבעל החוטם אני מתחנן. וע"כ לדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה ועיין בר"ח שער האהבה פי"א ג"כ טעם לזה כי התורה כו' אמנם תפלה כו' יעו"ש¹¹.

*

מבואר בלקוטי תורה איך שצריך להיות התחלת היום - אף קודם התפלה - ש"ג' דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה, א' מקוה . . מה מקוה מטהר . . שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה . . הב' צדקה כמו ר' אלעזר יהיב פרוטה כו' . . והג' הוא עסק ולימוד דברי מוסר ובפרט דברי מוסר הנמצאים בזהר".

ובכל אחד מג' דברים הנ"ל, הקשורים עם ג' הקוים דתורה עבודה וגמילות חסדים - מודגשת היציאה מהמדידות וההגבלות דמציאות עצמו ...

... עבודה (תפלה) - לאחר הקדמת טבילה במקוה: לא מבעי טבילת עזרא, שזהו דבר המוכרח, אלא טבילה בכלל שמביאה לידי (תוספת) טהרה. והשייכות דטבילה לתפלה - כי טבילה אותיות הביטל, וזוהי ההכנה להביטול דתפלה, שזהו"ע ההתבוננות "לפני מי אתה עומד", שמצד עצמו הרי הוא "טיפה סרוחה", ועומד הוא לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה - שעיי"ז מתבטל מציאותו לגמרי, ויצא מהגבלות מציאותו.

(שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ שלח תשי"ב)

בלקוטי תורה מבאר רבינו הזקן ש"ג' דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה, א' מקוה . . הב' צדקה . . והג' הוא עסק ולימוד דברי מוסר" ומבאר בפרטיות בנוגע להכנה הא', ענין הטהרה, מקוה - "הנה הרי"ף פ"ג דברכות ותר"י כתבו בשם רב האי, דלא בטלו טבילת בעל קרי אלא לדברי תורה, אבל לתפלה צריך טבילה. ואע"ג דאנן לא קיי"ל כן, כמ"ש בש"ע, מ"מ, כתב תר"י שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה"

ומבאר טעם החילוק בין תורה לתפלה - כיון שהתפלה היא במקום קרבנות שהם בחי' ריח, בחי' מקיף (משא"כ תורה שהיא בחי' פנימיות), ולכן צריך לזה טהרה, שהיא ג"כ בחי' מקיף ששייך לענין הריח

(9) ישע"י מח ט

(10) ראה גמ' ברכות כו'

(11) לקו"ת פ' תבוא מג ב'

ומוסיף שם: "ועיין בר"ח שער האהבה פי"א ג"כ טעם לזה כי התורה כו' אמנם תפלה כו' יעו"ש", ושם משמע, שלא זו בלבד ש"התפלה מקובלת יותר עם הטבילה", אלא יתירה מזה, שאם אינו טהור אין תפלתו נשמעת. ויש לומר, שרבינו הזקן לא רצה לכתוב בפירוש ענין שמעכב את התפלה לגמרי ח"ו, ולכן כתב רק "ועיין כו".

(שיחת כ"ק אדמו"ר שמוח"ת חש"ב)

ב'סידור' (עם דא"ח) בדרוש 'כוונת הטבילה', מבאר אדמוה"ו מהות פעולת הטבילה והשינוי הנעשית על ידו.

...וענין הטבילה במקוה כללות ענין הטבילה הוא כך בהיות מבואר למע' בענין אות האלף שהוא קול פשוט כו' לכך נמתקין בו כל האתיות לפי שכל דבר שבא אל שרשו ומקור חוצבו משם יכול לבא לידי שינוי כו' כך יובן גם בענין זה דטבילת מקוה כידוע ההפרש בין ים לארץ שהים נקרא עלמא דאתכסיא והארץ נקרא עלמא דאתגליא כידוע ומבו' במ"א. והנה בתחלת הבריאה היה המים מסבבים כל הארץ והארץ היתה מובלעת בתוך המים עד שאמר יקוו המים כו' ותראה היבשה כו' וכך למע' עלמא דאתגליא היה מובלע וכלול תחלה בעלמא דאתגליא שנק' בחי' ים כו' ולהיות כן כאשר האדם שהוא מעלמא דאתגליא מן האדמא כו' יטבול במי המקוה שהן עלמא דאתכסיא יהי' בזה ג"כ התכללות עלמא דאתגליא בעלמא דאתכסיא שיוכלל ויבא במקור חוצבו ומשם יוכל להשתנות כנ"ל וידוע דעלמא דאתכסיא הוא בח' בינה דאצי' והיינו בחי' שם אהיה שבבינה הנ"ל שבו צריך לכוון ומשם יוכל להיות השינויים בצירופים כו' אך צריך האדם לכלול א"ע תחלה בשם והוא ע"י הטבילה במה שיטבול שם כנ"ל ואמנם אין זה מועיל להיות התכללות למע' עי"ז כ"א בבחי' הביטול דוקא דהיינו כאשר יבטל האדם את עצמו מכל וכל בהיותו טובל במקוה ואז יכוון המעשה דטבילה אל מה שבלבבו ביטול רוחני ואז יגרום למע' בחי' הביטול והוא התכללות בעלמא דאתכסיא כנ"ל כי רוח אייתי רוח דוק' ולא די במעש' הטבילה עצמה בלתי כוונה בביטול רוחני דהיינו במס"נ כו' וזהו הטעם דטבילת המקוה דוקא ואותיות ביטול כאותיות טבילה אלא שנתחלף הוי"ו בה"א בלבד וד"ל.

הטבילה בזה"ז

מצינו בדברי רבותינו, שאף שלהלכה נתבטלה טבילת עזרא, מרבים הם להביא את דברי האומרים שלא בטלו טבילת בע"ק לתפילה, ובראשם הרי"ף בשם רב האי גאון והתלמידי רבינו יונה.

והנה הרי"ף פ"ג דברכות ותר"י כתבו בשם רב האי דלא בטלו טבילת בעל קרי אלא לד"ת אבל התפלה צריך טבילה ואע"ג דאנן לא קיי"ל כן כמ"ש בש"ע מ"מ כתב תר"י שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה".

(לקו"ת פ'הבוא מג'ב)

...ועוד זאת נידון תיקון שיהיו מחממים המקוה בכל יום כנהוג בכל עירות בכדי שיוכלו לטבול אשר זהו חובא לדינא לכמה גדולי הפוסקים ולכו"ע הוא מדת חסידות הקרוב לדין והיא תקנה גדולה ובוה יתעלו למעלה מעלה כנפש עד בשר כנפשם ונפש ידידם.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הצ"צ אג' כה)

משחרב ביהמ"ק תפלות במקום קרבנות תקנום - היינו תפלה, במתינות ובטהרה שזהו עכ"פ הזהירות בטבילת עזרא וראה ברי"ף ותלמידו רבינו יונה פ"ג דברכות בשם רב האי גאון דלא בטלוה לטבילה אלא לתורה משא"כ לתפלה, ואע"ג דאנן לא קיימא לן כן אבל לדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, ובפרט שכבר ידוע מ"ש הרמב"ם שאף שבטלו לטבילותא דעזרא הרי מימיו לא בטל טבילה זו.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ט ע' רנז)

ע"פ המבואר בכמה ספרים, הזהירות בטבילת עזרא שייכת ביותר ומשפיעה ביותר על אופן התפלה ומדריגתה, ועד כדי כך אשר אף שמשורת הדין בטלו לטבילותא דעזרא, דעת רב האי גאון (אחרון לגאונים וראשון במעלה), זהו רק בהנוגע לתורה, לדברי תורה, ולא לתפלה (עיין ר"י לרי"ף פ"ג דברכות, ומסיים שם, שאף שאין הדין מוכרח ע"פ הלכה וכו' אבל לד"ה התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, וכבר האריכו בהאמור בספרי קבלה וחסידות וגם מוסר).

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ח ע' קנג)

ויהי רצון שמקוה ישראל ה' שלפניו מטהרין בני, ומהדברים לטהרה ברוחניות היא הטהרה כפשוטה טהרת בנות ישראל [וגם טהרת בני ישראל (ראה שו"ת מן השמים ס"ה)], וכידוע דברי הרמב"ם, שמעולם לא ביטל טבילת טהרה הידועה ובפרט בהנוגע לתפלה.

(עיין רי"ף בתלמידי ר"י ברכות פרק ג בשם רב האי גאון, ושם) שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, ומבוארים הענינים גם בלקו"ת לרבנו הזקן פ' תבא מ"ג סוף ע"ב], ועי"ז יקרבו גם גאולתנו האמיתית, עיין תוס' יו"ט יומא בסופו ורמב"ם סוף הל' מקואות. וכנ"ל שביטויי רז"ל מדוייקים, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ג ע' שכא)

און אויך א מקוה טהרה, וואס דאס איז דאך נוגע אפילו לאנשים, אז בכדי די תפלות זאלן זיין כדבעי איז נוגע אז עס זאל זיין טהרה [וכתשובת הרמב"ם הידועה, אז אע"פ וואס ער פסק'נט אז טבילה איז ניט מעכב און "בטלה תקנה זו" פונדעסוועגען האט ער קיינמאל ניט מבטל געווען טבילת עזרא], ובפרט לויט'ן ביאור פון אלטן רבי'ן.

(לקו"ש ח"כ ע' 345)

תוספת קדושה וטהרה

אפילו מי שהוא טהור ולא זקוק לטבילת עזרא, מקבל תוספת קדושה וטהרה ע"י הטבילה. דבר זה נלמד מעבודת הכה"ג ביוה"כ, שטבל כמה פעמים בין עבודה לעבודה.

...שכן מצינו טבילה במקוה שהיא אך לתוספת קדושה (ולא כדי לטהר מטומאה) [כמו טבילות של הכהן גדול ביוה"כ^פ, שאחרי הטבילה הראשונה כבר נטהר מכל חשש טומאה, וכולו הן רק לתוספת קדושה, שעולה מדרגא לדרגא בקדושה גופא]...

(לקו"ש ח"ל ע' 19)

ולהעיר מחמש טבילות דכה"ג ביוה"כ (ועיין לקו"ת לרבינו הזקן ס"פ פנחס). ויתירה מזו - מחמש טבילות זו למעלה מזו דשייך בכל אחד: לחולין, מעשר, תרומה, קודש, מי פרה...

(לקו"ש ח"ז ע' 315)

וכן למידין אנו מהנהגת הבעש"ט שטבל ריבוי פעמים והגיע לדרגות נעלות ביותר.

אמרו על ריב"ש ע"ה שזכה לכל הארות והמדריגות שהי' לו הכל מחמת המקוואות, שהיה תמיד בטבילות. ומקוואות יותר בתמידות טוב יותר מהתענית, שהתענית מחליש הגוף מעבודת השם, ועוד יותר טוב שהכח שהוא מניח בתענית יתן הכח ההוא בלימוד התורה ותפלה שיתפלל בכל כחו וכוונתו, ובזה יבוא למדריגה.

(כתר שם טוב סרי"ט)

וכן הורה אדמוה"ז לא' לטבול ב' פעמים, פעם א' להעביר הטומאה ופעם ב' לקבל הקדושה... גם איר זאלט נזהר זיין דיא זאכן וואס הייליקען און רייניקען דעם מענטשין, היינו נטילת ידיים

וברכת הנהנין כדינה און תיקון חצות און טבילה בעת הצורך כתיקונה, טובל זיין זיך ב' פעמים, פעם א' להעביר הטומאה, ופעם ב' לקבל הקדושה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר אג' פו')

וגודל הענין מבואר בכ"מ, ובפרט בקשר עם עבודת התפלה, ועיין לקוטי תורה לרבנו הזקן בעל התניא - פוסק בנסתר דתורה - והשו"ע - פוסק בנגלה דתורה - בפרשת תבוא מג ב' ועד להמבואר בכמה ספרים שהבעש"ט זכה לענינים הנעלים יותר מפני ענין המקוה, ועיין ג"כ בדרושי המקוה לאדמו"ר האמצעי בנו של רבנו הזקן, ומכמה ספרים בענין הנ"ל נתקבצו בספר טהרת יום טוב חלק יו"ד עמוד שס"ה ואילך.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חכ"ב ע' שנג)

והרי ידוע גודל הענין דטבילה במקוה - עד כדי כך, שאמרו על הבעש"ט "שזכה לכל הארות והמדריגות שהי' לו הכל מחמת המקוואות שהי' תמיד בטבילות ומקוואות" (ע"ד שהאריז"ל זכה לכל הענינים הנעלים ע"י שמחה של מצוה)

ואין הכוונה רק לטבילת עזרא, דמאי קמ"ל, - שהרי אע"פ שביטלו טבילת עזרא, הרי זה רק לדברי תורה, אבל לתפלה צריך טבילה. ומזה מובן גם בנוגע ללימוד פנימיות התורה, אשר מצד ההתקשרות לאלקות שע"י לימוד פנימיות התורה הרי זה כמו ענין התפלה, ומצד הלימוד באופן של הבנה והשגה (שזהו החידוש של אדמו"ר הזקן בתורת חסידות חב"ד), הרי זה הענין דלימוד התורה -

אלא הכוונה היא שצריך להיות גם ענין הטבילה בקודש גופא - מדרגא של קדושה לדרגא נעלית יותר בקדושה, כהטבילות של הבעש"ט, שבודאי היו טבילות של טהרה מקודש לקודש.

דוגמא לדבר בנגלה דתורה - ככל הענינים שיש להם מקור בנגלה דתורה - כמה טבילות שהי' כהן גדול טובל ביום הכיפורים, שגם לפני"ז היתה עבודתו בקודש (שהרי אם הכה"ג נטמא ח"ו, היו מעמידים כה"ג אחר תחתיו), ואעפ"כ הי' טובל עוד הפעם כדי להוסיף טהרה בקודש גופא.

וגדולה מעלת המקוה - כמבואר ב"כוונת המקוה מהבעש"ט ז"ל" ש"הגג של המקוה נגד שם אהי', והד' רוחות של המקוה נגד ד' אותיות הוי', וקרקע המקוה נגד שם אדנ"י"

(שיחה ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשי"ג)

נעם לי להודיע ע"ד נדבת לבם הטהור, שלו ושל חבריו שי', חבור לטהרה, לעורר לבב בני", אשר כאו"א בהתחלת יומו כשיעור משנתו אומר ומברך אלקי (שהוא טהור ומעונו טהור ומשרתיו

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 13

טהורים) נשמה שנתת בי טהורה היא, על גודל ענין הטבילה וטהרת הגוף, כלי של קדש וקנינו של הקב"ה, מיוסד בראשונים ואחרונים אשר מפיהם אנו חיים.

ולא רק הטבילה מטומאה כפשוטה לטהרה, כי אם גם טבילה מטהרה לטהרה, אשר כמה דרגות יש בזה ועליות, ובדוגמת חמש המעלות שמנו חכמים שהטובל לחולין טמא למעשר וכו'.

וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שאין דומה זמן טבילת טהרה, ימי החול בכלל, ימי הקריאה בשני וחמישי, ימי תענית, ערבי שבתות ומועדים וערב ר"ה ויהכ"פ, שבתות ומועדים.

וכמובן שכמה עליות יש בזה גם מהרמב"ם, שכל דבריו הם בתכלית הדיוק, בסיום וחותרם ספר עשירי הוא ספר טהרה, שמבאר אשר הטבילה וביאה במים רומזת להבאת נפשו בימי הדעת.

מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל ועייג"כ מאמרי רבנו הזקן (בעל התניא והשו"ע) ענין המקוה, כוונת המקוה. עיי"ש היטב...

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"כ ע' צג)

...נסתפק במ"ש מקוה טהורה, והנה במכתבי אינו בוא"ו אלא מקוה טהרה, וכוונתי לטבילת עזרא עכ"פ בזה יזוהר, ומה טוב גם במקוה המוסיפה קדושה לקדושה גדולה יותר, וכמו שנמצא עד"ו בש"ס היינו בטבילת כהן גדול ביהכ"פ שבין עבודה לעבודה

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"א ע' קפר)

טהרת הנפש

במענה על מכתבו, נהניתי במאד משיחתו הערוכה ת"ל בטוב טעם בענין הטהרה במקוה המועלת לטהרת הנפש ולהכנה טובה לכל מצוה.

בספרי הזכרונות אשר לי נרשמו כמה סיפורים ממורנו הבעש"ט נ"ע זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע שבאו בקבלה מנשיאי אדמור"י חב"ד נ"ע זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע בגודל ענין טבילת טהרה - אלו הטובלים עצמם לא בשביל להטהר מטומאתם שנקראת טבילה סתם אלא הטובלים עצמם בשביל טהרת הנפש -

א) אחד הגאונים מתלמידי הגאון המפורסם ר' שכנא מלובלין נ"ע הנה בעת לימודו הי' פתאום מתבלבל במוחו ושכח או נתבלבל בעיונו, וייעצו מורו הגאון ר' שכנא שישמור טבילת טהרה המחזקת את המוח בתורה ומחזקת את הלב בתפילה.

ב) אחד מגבירי פאדובה - בימי מהר"מ - שהי' יר"ש ובעל צדקה בנדיבות גדולה ובדבורו הי' מזלזל בטבילת טהרה שנהגו המקובלים ולהיותו ראש הקהל בפאדובה לא רצה לתת מקופת הקהל לבנין מקוה שגם אנשים יוכלו להשתמש בה, פתאום נחלה באיבוד הזיכרון ר"ל ובעצת הגאון מהר"מ הובילו אותו להגאון ר' אלי' בע"ש בקראקא וריפא אותו שקבל עליו טבילת טהרה.

ג) בימי הגאון מהר"ל מפראג הי' איש אחד בפראג שדרכו הי' להלוות גמ"ח לאנשי השוק ביומא דשוקא ונתפרסם בזה אשר מעותיו מצליחים אבל הי' איש פשוט ביותר ותמה הגאון מהר"ל על זה אחרי כן נתודע אשר רבות בשנים הי' נוהג בטבילת טהרה.

(אנרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ ח"ו ע' רפ)

טבילת טהרה מיינט ניט נאר אז די טבילה איז צוליעב טהרת הגוף אויך גיט צוליב דער זיכונג הגוף.

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 15

עס איז פאראן א גרויסער חילוק צווישען טהרת הגוף און זיכוך הגוף. טהרת הגוף מיינט אז די טבילה איז אים מטהר מטומאתו, און זיכוך הגוף מיינט אז די טבילה מאכט אים ריינער ווי געווען. ווייל טמא איז ער פריער אויך ניט געווען, אבער טהור איז ער אויך ניט געווען. און דורך דער טבילה ווערט ער טהור, גאר ריין.

אין גשמיות מיינט דער חילוק צווישען טהרת הגוף און זיכוך הגוף, למשל: א כלי מלוכלך ומטונף, וואס ווען די כלי איז אין אזא לכלוך-צושטאנד, איז לבד זאת וואס מען קען פון דער כלי ניט האבן קיין נויץ, איז די כלי מלוכלך און איז מקלקל דעם מאכל הטוב וואס מען גיט אריין אין דער כלי. מוז מען פריער אויסוואשען די כלי און דאן ווערט די כלי ריין, ווען די כלי איז ניט מלוכלך אבער זי איז דאך ניט ריין באמת, אומריין איז די כלי ניט אבער גאר ריין איז זי אויך ניט, דאן איז קאליע מאכען דעם מאכל מאכט זי ניט, אבער אין א געוויסער מאס איז די כלי מקלקל דעם טעם טוב פון דעם מאכל. די ניט גאר ריינקייט פון דער כלי בעזייטיגט דער געשמאק פון דעם מאכל און עס הערט זיך א ווידער טעם, מוז מען אויסוואשען די כלי ולצחצחה, מאכען גאר ריין, און דאן ווערט זי א כלי שלם.

אין רוחניות איז דער חילוק צווישען טהרת הגוף און זיכוך הגוף פאראן הן אין מוחין, הן אין מדות, הן אין די לבושי הנפש פון מחשבה דבור ומעשה.

עס איז א דבר ידוע ומפורסם, אז אין אלץ וואס הקב"ה האט בעשאפען איז פאראן גוף וגפש, און אין גוף ונפש שבאדם איז אין יעדען פון זיי אויך פאראן גוף וגפש. דער אדם איז א צוזאמענשטעל און א צוזאמענלעבען פון גוף ונפש, דער נפש באלעבט דעם גוף און דער גוף פאלגט אויס אלע פירונגען פון דעם נפש. אבער א חוץ דעם צוזאמענשטעל און צוזאמענלעבען פון נפש וגוף, האט דער נפש זיין גוף און דער גוף האט זיין נפש.

הקב"ה וואס איז מפליא לעשות אין דעם קישור נפש רוחני מיט א גוף גשמי, איז ער ב"ה דער כל יכול, וואס לבד זאת וואס כוללם יחד, אז בשעת דעם חיבור הנפש והגוף קען מען ניט אונטערשיידען צווישען נפש וגוף - דער נפש וואס באלעבט דעם גוף און דער גוף וואס איז באלעבט פון נפש, - לבד זאת האט הקב"ה צוגעפאסט אין יעדער נפש זיין קערפער און אין יעדער קערפער זיין נפש.

דער חוק הבורא ב"ה אין גפש וגוף איז, אז דער נפש איז א מהות רוחני און דער גוף איז א מהות חומרי. דעד חוק איז הן אין גוף ונפש און הן אין אלע נבראים, כמו ווי די כחות הנפש, יעדער כח און חוש וואס אין נפש האט א נפש וגוף. כח השכל האט א נפש וגוף, פאראן דער נפש והגוף החכמה און דער נפש והגוף הבינה. די גופים פון די כחות חכמה ובינה איז דאס ניט וואס דער מוח החכמה איז קר ולח און מוח הבינה איז חם ויבש, נאר די גופים פון די כחות חכמה ובינה זיינען ענינים רוחניים, אבער זיי זיינען די גופים עצמיים פון די כחות חכמה ובינה, און אזוי איז אין די אנדערע כחות.

און אין דעם איז דער חילוק פון טהרת הגוף און זיכוך הגוף. די טהרת האברים פון די כחות, כמו די קרירות פון כח החכמה אדעד די חמימות פון מוח הבינה, דאס ווערט אנגערופען זיכוך הגוף, אבער די טהרה פון די אברי כלי המוח היינו דעם עצם מוח החכמה און דעם עצם מוח הבינה דאס איז טהרת הגוף. און דאס איז דער כללות הענין פון טבילת טהרה, די טהרה וזיכוך הגופים של כחות הנפש.

דאס איז דער כללות ענין פון טבילת טהרה, אז דער מיין איז אויף דער טהרה וזיכוך פון די גופים של הכחות, און עס איז פאראן די טבילת טהרה פרטית, וועלכען כח ער האט גויטיג מטהר ומזכך זיין, וואס אין דעם זיינען פאראן חלוקי דרגות: עס איז ניט גלייך די טבילת טהרת המוחין, טהרת הלב, אדער טהרת לבושי הנפש במחשבה דבור ומעשה. וואס באמת איז פאראן חלוקי מדריגות פרטי' אין מוחין, אין מדות און אין לבושי הנפש.

עס זיינען אויך פאראן חלוקי זמנים אין טבילת טהרה: עס איז ניט גלייך דער זמן פון ימי החול בכלל און די ימי הקריאה בתורה בשני וחמישי, ימי תענית, ערבי שבתות ומועדים וערב ר"ה ויזה"כ, שבתות ומועדים.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ן - שש"פ תש"ג)

טהרה, ביטול, והמשכת היראה

בכמה שיחות ובמכתבים מייחס כ"ק אדמו"ר למושג הטבילה כגורם לביטול, לטהרת שכלו ומידותיו של האדם, והמשכת היראה עליו מבוסס על דברי הרמב"ם, סוף הלכות מקוואות, "דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירת הכתוב הן... שם שהמכוון ליבו ליטהר כיון שטבל טהר, ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר; כך המכוון ליבו לטהר נפשו מטומאת הנפשות, שהן מחשבות האוון ודעות הרעות כיון שהסכים בליבו לפרוש מאותן העצות, והביא נפשו במי הדעות טהר".

ומענין לענין באותו ענין: דברי הרמב"ם שם, אף שלכאורה מחלק האגדה הם, עיקר גדול בהלכות טהרה למדנו מהם. וז"ל: דבר ברור וגלוי כו' רמז יש בדבר כשם שהמכוון לבו לטהר כיון שטבל טהר כו' כך המכוון לבו לטהר נפשו כו' כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת טהור. עכ"ל. וה"ז בא ללמד ונמצא למד, אשר הטבילה היא לא רק ענין סילוק טומאה (לפרוש מאותן העצות) כ"א גם פעולה לטהרה (הביא נפשו במי הדעת) ופעולה נמשכת (כשם שהיא פעולת הביאה במי הדעת

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חכ"ב ע' עב)

וכיון אשר עסקו של כת"ר הוא בהמשכת יראה לבני ישראל ע"י ענין המקוואות וכמבואר ברמב"ם סוף הל' מקוואות וכן הטבילה כו' גזירת הכתוב הוא כו' ואעפ"כ רמז יש בדבר כו' המכוון לבו לטהר נפשו כו' והביא נפשו במי הדעת טהור כו', כי כמו שענין הטבילה בגשמיות צריך שיטבול ראשו וכל גופו במים, היינו שכל גופו אפי' הטפל לגופו יכוסו במים פשוטים, הנה גם ברוחניות כן הוא, אשר המטהר מטומאה שנגרמה ע"י חטא עה"ד הוא כשמבטלים את כל עצמותו מתחיל מהשכל שבראש ומסיים בהכח היותר פשוט שבנפש הוא כח ההליכה שברגל, במים פשוטים, היינו עניויות (יעויין תענית ז' ע"א) ועניות פשוטה בלי התחכמות זהו מטהר מטומאת הדיעות שעיי"ז בא לירא את ה' כי ענוה מביאה לידי יראה (סוף סוטה) שלכן אמרו חכמי האמת אשר טבילה הוא אותיות הביטול ועאכו"כ שזה מביא לידי חיזוק בהעבודה המביאה לידי יראה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ה ע' נה)

...ענין זה מרומז גם בהטבילה במי המקוה:

בסוף הלכות מקוואות כותב הרמב"ם: "הטבילה . . . מכלל החוקים הוא . . . גזירת הכתוב . . . ואעפ"כ רמז יש בדבר . . . הביא נפשו במי הדעת ("דעה את ה'") טהור", ובזה צריכה להיות הטבילה - אותיות הביטל - שכל מציאותו נעשית בטלה ("ער ווערט אויס מציאות") ומכוסה ב"מי הדעת" ("דעה את ה'") שמקיפים ומכסים כל מציאותו.

ועד שבאים לתכלית השלימות שנעשית ע"י עבודת האדם ופעולתו בכל העולם - ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד . . . שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (שיחת כ"ק ארמו"ר כ"ג אדר תש"ב)

הנה, שיעור המקוה הוא ארבעים סאה. בנוגע למעין - יש דעות בפוסקים שזה שמעין מטהר בכל שהוא אינו אלא בכלים, ואילו באדם צריך להיות מים שכל גופו עולה בהם, שזהו השיעור של ארבעים סאה. ובכל אופן, בארבעים סאה שכל גופו עולה בהם - הרי הוא טהור לכל הדעות. והתנאי בזה - שכל גופו צריך להיות מכוסה במים, היינו, שהמים צריכים להיות למעלה גם מהראש כך שמכסים גם את הראש, ואם הראש הוא למעלה מן המים, לא עלתה לו טבילה, ונשאר טמא כמו שהי' מקודם,

ולכאורה אינו מובן: כיון שטבילה במקוה רומזת על כך שמביא את נפשו ב"מי הדעת", היינו, שהטבילה צריכה להיות בענין של דעת (שכל בראש) דוקא - מהי הסיבה שהמים צריכים להיות למעלה מן הראש?

אך הענין הוא - שהטהרה נעשית דוקא עי"ז שמבטל את הראש והשכל שלו ב"מי הדעת", שזהו ענין ה"טבילה" - אותיות "הביטל" והיינו, שענין הטהרה הוא ע"י קבלת עול דוקא.

(שיחת כ"ק ארמו"ר י"ח תשרי ב' דהנה"מ תשי"ג)

סדר הטבילה במקוה הוא - שמי המקוה צריכים לכסות את כל חלקי גופו של האדם הטובל בהם, ו"אם טבל כולו חוץ מראש אצבע הקטנה עדיין הוא בטומאתו", כלומר, לבד זאת שאותו האבר (שלא נטבל) נשאר טומאתו, הרי גם כל שאר האיברים (שנטבלו במקוה) נשארים בטומאתם.

ועד"ז הוא בנוגע לתוכן הענין דטבילה ברוחניות הענינים - ע"ד מ"ש הרמב"ם המכון לבו לטהר נפשו מטומאות הנפשות .. והביא נפשו במי הדעת טהור" - שכל חלקי נפשו של האדם (מראשו ועד רגליו) צ"ל מכוסים ובטלים (טבילה אותיות הביטל) ב"מי הדעת"

ולכאורה אינו מובן - מדוע צריכים לטבול גם חלק הראש של האדם במי המקוה ("מי הדעת"):
בשלמא בנוגע לכל שאר איברי הגוף - תוכן טבילתם במי המקוה, "מי הדעת", הוא, שכל חלקי
הגוף (מתבטלים ממציאיותם הם ו)מתנהגים בהתאם ל"מי) הדעת" והשכל שבראש. אבל בנוגע
לחלק הראש של האדם - כיון שענינו של הראש (מצ"ע) הוא דעת ושכל, מדוע צריכים לטבול גם
את הראש במי המקוה, "מי הדעת"?!"

וההסברה בזה, שדעת ושכל האדם (אפילו השכל דנפש האלקית) הוא בבחי' גבול, ואילו "מי
הדעת" (דעת ושכל דקדושה) הוא בבחי' בלי גבול, ולכך צ"ל ענין הטבילה גם בחלק הראש, כדי
לפעול הביטול (טבילה אותיות הביטול) של דעת ושכל האדם (שנמצא בחלק הראש) ל"מי הדעת"
שלמעלה מהשכל.

(שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ וארא תשי"ב)

דרכי החסידות

...יונגעלייט דארפן אַ מקוה, ניט אַזוי ווי עס איז דאָ אַנדערע וואָס זיינען מהפך די כוונה פון חסידות. יונגעלייט דארפן אַ מקוה. אַמאָל פלעגן זיך אַזעלכע רייד וואָלגערן תחת השוליים, אַמאָל האָט מען גערעדט וועגן אהבה כרשפי אש אהבה בתענוגים, און איצט מוז מען ריידן וועגן אַזעלכע רייד.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ פורים תרפ"ז)

במענה על מכתבו מיו"ד כסלו, בו כותב שאלותיו בהנוגע לעניני עבודתו וכן בהנוגע לענין המקוה ב...

ולא באתי אלא להערה והארה, אף שחשבתי שלמותר הוא בהנוגע לאברך שהי' כמה שנים בכותלי תו"ת, והוא:

ידוע פתגם רבנו הזקן בעל התניא - פוסק בנסתר דתורה - והשו"ע - פוסק בנגלה דתורה - אשר ואהבת את ה' אלקיך, ואהבת לרעך כמוך, חד הוא, וע"פ המבואר בתניא פרק ג' אשר האהבה היא שרש כל רמ"ח מ"ע וממנה הן נמשכות ובלעדה אין להם קיום אמיתי (שגם מצות היראה בכלל רמ"ח מ"ע)

מובן שאהבת ד' היא היסוד והשרש לכל התורה ומצותי', ומזה מוכרח הי' שכיון שהשגחה העליונה הביאתו ל... ע"י סיבות שונות שלמעלה מן הטבע, ומצא שם בקעה בהנוגע להמקוה, צריך הי' להניח כל חשבונות עצמו ואת עצמו להצד, לכה"פ למשך זמן קצר, ולגדור גדר בבקעה זו, ותמורת זה ולמרות היותו שם כמה חדשים, כנראה שלא עשה כלום בזה, וכנראה שגם עתה לא הי' רואה ענין לעצמו לעשות בזה כלום אלא כיון שנמצאים אנו בעקבתא דמשיחא אשר על תקופה זו נאמר יתבררו ויתלבנו ויצרפו הרבים, הראו לו בהשגחה פרטית באופן הנראה גם לעיני בשר שהענין נוגע לו לעצמו ובפשטות כפשוטו בהנוגע לפרנסה גשמית וחומרית, ואז נתעורר ושלח מכתב מהיר בשאתה, היתכן?

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 21

תקותי ששורותי אלה המעטות בכמות תספיקנה לעורר בתוכי את מה שהחדירו לפנימיות נפשו בכותלי תו"ת ותביאנה למעשה בפועל שיתחיל למלאות תפקידו האמור במשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, וכמבואר ברמב"ם, הלכות תשובה פרק י"ד.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ב ג'תתק)

במענה על שאלתו אשר אחיו מבקש ממנו ללמוד עמו תורת החסידות, והספק בזה כיון שהמקוה רחוקה מהשכונה בה דר אחיו ואינו טובל רק בערב יוה"כ"פ, ובמילא שואל אם ללמוד עמו לימוד הנ"ל או לאו.

והנה אין פרט אחד נוגע בחבירו כי מובן אשר מופרך הדבר לגמרי, מה שאינו טובל אלא בערב יוה"כ"פ, כי הרי זה נוגע לא רק ללימוד החסידות, אלא לטהרת הגוף והוספה בכלל בחיזוק האמונה, (עייני ברמב"ם סוף הל' מקואות) השראת אלקות וכו', ובפרט כשהמדובר בנוגע לנוער ולאלו הנמצאים בארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה עד אחרית שנה, ובמילא עליו להשתדל להשפיע על אחיו שיטבול לעתים קרובות יותר עד כמה שאפשר, ועכ"פ - הטבילה דטבילת עזרא, ובמקום טבילת תוספות טהרה (ולא הנ"ל) הרי - ילמוד איזה משניות בסדר טהרות, ומה טוב במס' מקואות - שבמקום אונס וכיו"ב מחליף זה את הענין דמקוה תוספת טהרה (ולא טבילה שמטומאה לטהרה).

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ב רנ"ג)

הכנה לתפילה ולימוד התורה

במ"ש אודות שייכות טבילה במקוה (לפני) להתפלה, יעוין בסידור שם. ויש להסבירה גם ע"פ נגלה, ע"פ דברי הרשב"א - הובא במגן אברהם ריש סי' ד' - אשר האדם בקומו בבקר הוא ככהן המתכונן לעבודה, והרי אין נכנסים לעבודה אלא בטבילה תחלה. וג"ז דבר משנה הוא (יומא ל, א). אף שלא קבעו זה חובה, כמו שלא קבעו גדולה מזו - טבילת עזרא - מפני שאין כח בצבור לעמוד בה. וכלשון הרמב"ם פרק ד' מהלכות תפילה, ועיין ג"כ לקו"ת לרבנו הזקן פ' תבא סוף ע"א בדף מג.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"א ע' ת)

חסידים פלעגן גיין פאָרן דאָוונען אין וואַסער, ניט נאָר צוליב אַ טבילה המוכרחת על פי נגלה, נאָר צוליב אַ טהרה פנימית מיט אַ בקשה להשי"ת ער זאָל רחמנות האָבן און זאָל אים געבן אַ געפיל אין עבודת התפלה בכלל און אין תיקון המדות בפרט.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ י"ט כסלו תש"ז)

ביי אַ פנימי איז אַ דבר בעתו, ער טוט ניט אָן אַ הקדמה. צום דאָוונען איז פריער פאָראַן פאָרן דאָוונען. פאָרן דאָוונען איז די טבילה — ניט די טבילה המוכרחת נאָר טבילת טהרה...

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ פורים תש"ז)

די טבילה במקוה שבת פאָרן דאָוונען האָבן חסידים הראשונים געהאַלטן פאָר אַ סגולה צו דאָוונען בהתבוננות והתעוררות של דבקות.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ תש"ב ע' 19)

ליקוט בעניני טבילה במקוה • 23

ובהכנה זו נכללה ג"כ טהרת הגוף, אשר אף שבטלוח לטבילותא דעזרא, הוא רק שבטלוחו להחיוב, אבל טהרת הגוף מועילה ביחוד לתפלה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ד ע' תז)

כפי שאומר הרבי שכדי שלימוד התורה יהי' מתוך יראת שמים יש צורך בכמה הכנות, כמו, טהרה במקוה נתינת צדקה תפלה באריכות, אמירת תהלים, לימוד חומש עם פרש"י (שלימוד זה פותח את הלב, ועד"ז בנוגע ללימוד הפותח את המוח)

(שיחת כ"ק אדמו"ר ל"ג בעומר תשי"א)

בכלל בכדי שתהיה התפלה מקובלת יותר, נכון להפריש איזה פרוטה לצדקה לפני התפלה בכל יום חול, וישתדל שתהיה התפלה בטהרת הגוף ע"י טבילה במקוה לעת הצורך ולהתפלל במקום שהצבור מתפללים, ששם האויר מזוכך יותר.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חט"ז ע' פח)

סגולות וענינים שונים

עצה נגד טמטום המוח

...ומה שלפעמים אינו מועיל העצה זו כי אינו מטמטום הלב כ"א מטמטום המוח שנתגשם מחמת עסקו בענינים גשמי' ואפי' דהיתר וממילא גם נעשה לבו קשה כאבן כי הדעת שבמוח הוא מפתחא דכליל שית כו'... ומזה יתבונן כל משכיל כי גם בעסקו בעניני מעין עוה"ב בעוה"ז דהיינו בעיון תפילה וכיוצא בו שא"א להגיע לזה בלתי אם ינער אבק עניני עוה"ז מהמות. ועצה היעוצה לזה לטהר א"ע במקוה וללמוד ספר הזהר כי זהר הוא מלשון הארה שמאיר במקום החשך וגם בנתינת צדקה כמ"ש בגמ' ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי שנאמר אני בצדק אחזה פניך

(מאמרי אדמוה"ז - קצרים ע' תפג)

...ווידער איז א עצה דערצו טונקען זיך אין מקוה, דא מיינט מען ניט ליטהר מטומאתו, דאס אודאי, נאר דער עיקר ער זאל האלטען די מקוה פאר א ענין וואס דאס איז למע' מטו"ד, אין סידור שטייט שוין אויף דעם כוונות, וואס דאס דארף זיין ביי אים א ענין אז אט דעם וואס שטייט אין דער תורה אך מעיין ובור מקוה מים יהי' טהור אט דאס זאל בא אים זיין א ענין אז בשעת ער איז אין מקוה שטייט ער בעצם העכער און דערנאך אז ער גייט ארויס פון מקוה, איז ער זיך פורש פון א זאך וואס העכער איז, ווי מען זאגט אויף איינען אז ער איז געשטאנען אין א העכערען עולם, און דע נאך איז ער פורש פון דעם, און דאס איז א עצה צו טמטום המוח.

(תורת שלום - ספר השיחות, שמחת תורה תרע"ג)

...והנה העצה להעביר את טמטום המוח בעבודה, הוא ע"י ג' הענינים שצריכים להיות קודם התפלה כידוע. נתינת צדקה, כמאמר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, דצדקה הוא כללות המצוות,

ומעשה המצוות הוא העצה להעביר את טמטום המוח. והיינו, שהעצה לטמטום הלב היא אמירת אותיות שבתורה (כנ"ל סוס"ב), שהו"ע הדיבור, אך להעברת טמטום המוח אינו מספיק ענין הדיבור, אלא צריך לזה ענין המעשה דוקא. והטעם הוא, לפי שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר, ולכן דוקא ע"י המעשה שהוא נעלה ביותר אפשר להעביר את טמטום המוח. וגם צריך להיות טבילה במקוה קודם התפלה, דטבילה הוא אותיות הביטל, היינו ביטול המהות, וכלשון הרב: טונקען זיך אין מקוה, והיינו שאין זה רק לעבור מטומאה לטהרה, כי אם שצריך לידע שהמקוה הוא מקום טהרה, כמ"ש אך מעין ובור מקוה מים יהי' טהור, ובעת שנמצא שם הרי הוא בעצם במעמד ומצב נעלה, ובצאתו משם פורש הוא ממצב הלזה, שזהו שטבילה אותיות הביטל, שהו"ע ביטול המהות. והיינו, דבענין טמטום הלב נת"ל שהעצה היא ההתבוננות דמבטשין לי', שנעשה לב נשבר (ער ווערט צובראָכן), אבל מ"מ נשאר הוא במהותו, אבל להעברת טמטום המוח צריך להיות ביטול ושינוי המהות לגמרי, שזהו ג"כ ענין התשובה שהוא שינוי המהות כידוע.

(מאמר ד"ה 'לפיכך נקראו הראשונים סופרים' תשמ"ז)

עצה נגד שכחה

במענה על מכתבו ע"י התלמיד הנעלה... שי', בו כותב אשר סובל הוא מענין השכחה. הנה יהי' זהיר במקוה טהרה (טבילת עזרא), ויאמר בכל יום אחר תפלת שחרית שיעור תהלים - כפי שנחלק התהלים לימי החדש - וקודם תפלת שחרית בימות החול יפריש איזה פרנק לצדקה, ויקבע שיעור לימוד בחלק התורה אשר בזהר הקדוש אמור עלי' שהיא נשמתא דאורייתא, ומזה מובן שמוסיף חיות גם בלימוד נגלה דתורה הנקראת שם גופא דאורייתא, וחיות הרי הוא סגולה לזכרון, וכמ"ש בתהלים (ל"א י"ג) נשכחתי כמת מלב וגו', ויעיין ג"כ בהלכות תלמודו תורה לרבנו הזקן פרק ב סוף סעיף יו"ד, והשי"ת יצליחו ללמוד תורה ביראת שמים.

(אגרות קודש כ"ק ארמו"ר ח"א ע' קנד)

במ"ש אודות ענין השכחה, - ידוע העצה לזה להיות זהיר בטבילת עזרא ולהיות בקי בעל פה איזה פרקים משניות ועכ"פ פרק אחד מספר תניא קדישא, ולמעט בדברים בטלים ומחשבות בטלות.

(אגרות קודש כ"ק ארמו"ר ח"א ע' קנג)

עצה נגד מחשבות המבלבלות

במענה על מכתבו מט"ו שבט, בו כותב שאין לו קישור ללימודו כי המחשבות מבלבלות אותו. הנה ידוע אשר לכל אחד מישראל יש לו אות בתורה וכל עניני בן בת ישראל נמשכים על ידי התורה, שלכן אי אפשר שלא יהי' לו קישור לתורה תורת חיים אלא שהיצר הרע מלך זקן וכסיל מעלים ומסתיר על האמת, והעצה היא לזה מה שארז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, וכשיתייגע בלימודו בהתמדה ושקידה יצליחו השי"ת ובטח יהי' לימודו בטהרה ע"י עבודת התפלה ומקוה טהרה ולימוד נשמתא דאורייתא פנימיות התורה תורת החסידות.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"י ע' שלא)

עצה לכוונה בתפלה

בהנוגע לכוונה בתפלה, צדק בדבריו שלא בכל פעם היא אותה העצה, שהרי תלוי זה במצב רוח האדם, המשתנה מזמן לזמן, בכ"ז ישנן נקודות כלליות, אשר בכל עת ובכל זמן מועילות הן, ומהן נתינת הצדקה לפני התפלה וכמרז"ל (ב"ב י, א) ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, וכמ"ש אני בצדק (אזי) אחזה פניך, כן הזהירות בטבילת עזרא, ושיהי' הסידור פתוח לפניו במקום בו מתפלל, ז.א. שאפילו כשמפני העמקות או התלהבות מתפלל בעינים סגורות וכיו"ב עצם הענין שהסידור פתוח באותו מקום, מאחז (האלט צו) המחשבה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ה ע' קב"א)

סייעתא דשמיא

בטח למותר לעורר את כת"ר על הכתוב ומבשרך לא תתעלם, וכוונתי שאף שהעוסק בצ"צ פטור מן הכל, הרי לעסק זה גופא שנצרך לסייעתא דשמיא ביותר וביותר זקוקים לכמה ענינים שאיש הפרטי אינו מוכרח בזה, ומהענינים העיקרים המובא בכמה ספרים ונמסרים ג"כ בע"פ הם בהקו דגמ"ח - יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, בהקו דעבודה, שמשחרב ביהמ"ק תפלות במקום קרבנות תקנום - היינו תפלה, במתינות ובטהרה שזהו עכ"פ הזהירות בטבילת עזרא וראה ברי"ף ותלמידו רבינו יונה פ"ג דברכות בשם רב האי גאון דלא בטלוה לטבילה אלא לתורה משא"כ לתפלה, ואע"ג דאנן לא קיימא לן כן אבל לדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה, ובפרט שכבר ידוע מ"ש הרמב"ם שאף שבטלו לטבילותא דעזרא הרי מימיו לא בטל טבילה זו.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ט ע' רנט)

ערב שבת וערב יו"ט

...וזהו כי קדש היא לכם היינו עליית בחי' מלכותו ית' למקורה ושרשה בחי' קדש העליון שמשם חוצבה דאבא יסד ברתא (ועי"ז יש למצוא סמך למנהג המבואר בפע"ח לטבול א"ע במקוה בערב שבת כי בחי' שבת נקרא קדש היא לכם ולכן צ"ל תחלה בחינת טהרה כו').

(לקו"ת דרושים ליוה"כ, סט"ד)

...מנהג המקובל מחסידים הראשונים בשם מורנו הבעש"ט אַז ערב שבת, ערב יום טוב ווי אויך שבת ויום טוב אין דער פרי גייט מען אין מקוה.

(שיחת כ"ק אדמו"ר מוהרריי"ן תשי"ב ע'19)

תיקון מקוואות

...ועוד זאת נידון תיקון שיהיו מחממים המקוה בכל יום כנהוג בכל עירות בכדי שיוכלו לטבול אשר זהו חובא לדינא לכמה גדולי הפוסקים ולכו"ע הוא מדת חסידות הקרוב לדין והיא תקנה גדולה ובוזה יתעלו למעלה מעלה כנפש עד בשר כנפשם ונפש ידידם.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הצ"צ אג' כה)

וועגען דער מקוה, מען גייט אריין אין מקוה איז ר"ל מען קען זיך אויסגליטשען, עס איז למעלה מדרך הטבע וואס מען גליטשעט זיך ניט אויס, איך בין דארטן אריין פאר א יאר צוריק און עס איז געווען א בושא צו אנהאלטען זיך, און עס איז געווען פינסטער.

דאס איז דאך דער מקוה לעבען דער ביהכנ"ס פון נשיא דורינו!

האב איך נאכגעפרעגט ביי די עסקנים, האט איינער געענפערט אז די אנ"ש האבען אנדערע מקוואות צו גייען, וואס פאר א ענפער איז דאס, און אפילו אז אנ"ש האבען אנדערע מקוואות איז דערפאר דארף מען ניט פאריכטען דער מקוה, אז א איד מכל קצוי תבל קומט אין 770 און ווייל עפעס לערנען אדער דאווענען, שיקט מען עס אין דער מקוה, וואס וועט זיין אז ער גליטשעט זיך אויס, איז דאס די שולד פון די וואס האבען דאס געדארפט פאריכטען.

עס איז דאך א מקוה לעבען 770 פון נשיא דורינו, און דער גאנצער שכונה איז דער שכונה וואס דער נשיא דורינו האט אויסגעהאלטען, און האט געגעבען ברכות וואס זיינען מקויים געווארען, און די זעלבע מענטשען (כאן בכה קצת) האבען פארדינט פון די ברכות, ווי קענען זיי ניט אפילו

איינטונקען איין פינגער אין קאלטער וואסער צו מאכען דער שכוונה ווי עס דארף זיין, וואס דער
גוט'ס פון ביהכנ"ס 770 איז אפהענגיק, אין דער שכוונה ארום איר איז ר"ל...

(שיחת ב"ק אדמו"ר ש"פ שמיני תשל"ה)